
El tràfic mercantil i les activitats empresarials dels petits i mitjans mercaders barcelonins als segles XIV i XV

M. Elisa Varela-Rodríguez, Universitat de Girona

Sobre la base dels llibres de comptabilitat personal de mercaders i de les seves famílies i també el d'alguna companyia mercantil barcelonina, aquesta comunicació analitza els àmbits d'actuació dels petits i mitjans mercaders barcelonins i els productes amb què negociaven, així com altres activitats empresarials dutes a terme per ells, com la compra de terres i de productes agrícoles i ramaders, amb l'objectiu de conèixer millor els comportaments econòmics d'aquests grups socials que alguns estudiosos consideren «el puntal econòmic del model mercantil barceloní».

Per bé que aquestes fonts no poden abastar tots els aspectes de la seva activitat, sí que ofereixen una panoràmica àmplia dels comportaments i formes de vida dels petits i mitjans mercaders catalans, que sovint s'han volgut interpretar només en termes d'estricta lògica econòmica i potser obeeixin a altres lògiques i a formes de fer heretades. Algunes de les seves activitats, com la compra de terres o de collites, potser poden llegir-se en termes d'entrada d'elements dels nous temps.

Anotacions esparses a les pàgines d'alguns dels llibres de comptabilitat, als albarans, cèdules, etcètera, i altres informacions fins no fa gaire considerades menors o gairebé menystingudes, permeten reflexionar, d'una banda, sobre l'origen dels canvis en una societat que, per bé que se la considera en crisi, per això mateix és profundament dinàmica en tots els aspectes de la vida humana; i de l'altra, sobre la forma de considerar la riquesa, el temps, la religió, les relacions familiars, etcètera, que de mica en mica s'obrien pas en aquesta riba de la Mediterrània.

A l'hora de reflexionar sobre la pervivència de comportaments i sobre l'emergència de valors que podem considerar moderns, compararem la realitat barcelonina amb altres de properes i amb algunes fonts comunes, com les italianes, més estudiades. L'anàlisi d'aquestes fonts permet observar valors i comportaments que entren en crisi alhora que s'obren pas canvis que s'adaptin millor a una societat progressivament renovada.